En voorts, dat zij de zaak van het protestantisme zooveel mogelijk afbreuk deden, door hun actie om Christenen tot proselieten te maken, die zich lieten besnijden en den Joodschen Sabbat wilden herstellen. Vandaar zijn boek: „Over de Joden en hun leugens", in 1543 verschenen, om tegen hen te waarschuwen. Willen de Joden voor Christus niet buigen, dan moeten zij het oordeel dragen; en de Christenvolken mogen toezien, dat zij het pand hun toebetrouwd, bewaren! In Luther's latere geschriften komen vele en ernstige beschuldigingen tegen de Joden voor èn vanwege hun bedriegelijke praktijken èn vooral vanwege hun verwerping van den Messias. Vandaar dat de Joden in de landen, waar de Luthersche reformatie plaats had minder vriendelijk behandeld werden dan in de landen der Calvinistische reformatie.

Calvijn's oordeel over de Joden is dan ook veel gunstiger. Dit blijkt zeer duidelijk uit zijn verklaring van Rom. 9—11, waarin Paulus speciaal over de Joden handelt. Nergens leest gij, dat Calvijn *in verachtelijken of hatelijken zin over de* Joden spreekt. Overal waar hij zich meer persoonlijk over hen uitlaat verblijdt hij zich met Paulus, dat God het volk der Joden niet geheel verstooten heeft. Uit de vele bewijzen noem ik slechts twee.

Eerst Rom. 11:32: „Want God heeft hen allen onder de ongehoorzaamheid besloten, opdat Hij hun allen zou barmhartig zijn."

In zijn commentaar schrijft hij: „Dat einde zal heerlijk zijn! Wie zelf in de hoop op de eeuwige zaligheid staat, behoeft dus voor de overigen niet te vertwijfelen. Want hoe het thans ook met ons gesteld moge zijn, eenmaal waren wij niet beter dan alle anderen. Heeft alleen de genade Gods ons uit het ongeloof gered, zoo kan dit ook bij de anderen geschieden. De Apostel schrijft den Joden geen andere schuld toe dan ook de Heidenen. Zij kunnen beiden zien, dat ook voor de anderen de deur des heils openstaat. Het is een en dezelfde genade Gods, die zalig maakt en deze kan zich aan beide volken mededeelen."

En voorts, hoe hij de gemeente leert bidden in het Formuliergebed na de prediking, dat in de „Liturgie van Genève", 1543, is opgenomen: „Uw volk Israël heeft U vaak tot toorn verwekt door zijn misdaden. Gij hebt naar Uw rechtvaardig oordeel hen gestraft, maar wanneer zij zich weder tot U wendden, hebt Gij hen in erbarming aangenomen. Hoe krenkend hun beleedigingen ook waren, Gij hebt, uit liefde tot Uw verbond, dat Gij met Uwe knechten Abraham, Izaak en Jakob gemaakt hadt, Uw roede en Uw vloek nog afgewend, zoodat hun gebeden door U niet afgewezen worden."

Zeer waarschijnlijk is Calvijn persoonlijk niet in de gelegenheid geweest om zijn liefde tot de Joden te bewijzen. Volgens E. Doumergue woonden er in de middeleeuwen wel enkele Joden in Genève, eerst onder de Christenen vermengd, sinds 1428 in een afzonderlijke wijk, het Ghetto. Zij waren verworpelingen. Dikwijls werden zij in hun wijk des nachts door de burgers geslagen en geplunderd. In 1490 werden zij op verzoek van den Raad door de bisschoppelijke vicarissen verplicht binnen tien dagen de stad te verlaten. Tijdens Calvijn was er dan ook geen Jodenkolonie en geen Jodenkwartier meer in Genève. Van persoonlijk contact was er dus weinig of geen sprake. Trouwens in heel Zwitserland woonden weinig Joden. Van de 16e tot de 19e eeuw, in 300 jaren tijds, waren er slechts 30 Joden die Christenen werden.

Niet alleen in Engeland, maar vooral ook in Nederland was Calvijn's invloed duidelijk merkbaar. Het Calvinisme leert beide de vrijheid van consciëntie, en de vrijheid van godsdienst. Daarvan profiteerden ook de Joden. In de Middeleeuwen kwamen slechts in enkele steden als Nijmegen, Zutphen, Arnhem, uit Duitschland gevluchte Joden wonen. Hun toestand was niet rooskleurig. Zij mochten alleen in den kleinhandel een levensbestaan zoeken. Van bloedige vervolgingen was echter geen sprake.

Na de doorwerking van de Hervorming werd het anders. De Calvinistische beginselen vonden hier een vruchtbaren bodem. Prins Willem I, 1533—1584, verdedigde uit volle overtuiging het beginsel der godsdienstvrijheid. Onder zijn invloed werd in de Unie van Utrecht, de toenmalige grondwet, bepaald dat men niemand wegens zijn godsdienst mocht vervolgen of onderdrukken, 1579. Van toen af werd Nederland een toevluchtsoord. Sinds 1590 kwamen er telkens Joden uit Portugal en sinds 1618 uit Duitschland en Polen naar Amsterdam. De meeste Portugeesche Joden waren rijk. Zij bevorderden met hun kapitaal handel en verkeer. De Duitsche en Poolsche Joden waren meestal arm. Maar ook zij werden gastvrij opgenomen. Ook in andere steden als Rotterdam, Den Haag, Leeuwarden, Middelburg, Nijmegen e.a. vestigden zich de Joden. Wel kregen zij geen volledige gelijkstelling met de overige bewoners, werden zij van de gilden uitgesloten en mochten slechts enkele bedrijven uitoefenen. Maar in hun godsdienstoefening waren zij vrij.

Z. JOH. J.

UIT DE SCHRIFT

Christus' lijden om Zijn Koningschap.

Zijt Gij dan een Koning?
Joh. 18:37a.

Het Koningschap neemt van het begin tot het einde in de Schrift een zeer breede plaats in. God is Koning over alle dingen en over alle schepselen; en Hij heeft den mensch naar Zijn beeld gemaakt, om hem als koning over de aarde te stellen, opdat hij God met zijn koningschap priesterlijk zou dienen tot in eeuwigheid. Dat was het begin.

Het einde is daarmee in volkomen overeenstemming. De troon Gods zal in het eeuwig Koninkrijk Gods zijn, en Zijn dienstknechten zullen Hem dienen; en zij zullen als koningen heerschen in alle eeuwigheid. God zal alles zijn in allen.

Tusschen dat begin en die voleindiging ligt dan de groote geschiedenis van zonde en genade; of wilt ge liever: van revolutie en herstel.

De zonde tegen het koningschap is revolutie, waarbij het schepsel, hetzij mensch of duivel, het rechtmatig en aan wetten gebonden koningschap verwerpt, en zichzelf een koningschap aanmatigt, dat op geen recht of wet gegrond is, en dat door hem dan ook even willekeurig wordt uitgeoefend als het aangenomen is. Zoo komt in de wereld, naast en tegenover het ware en zuivere koningschap, het valsche en leugenachtige koningschap op, dat door de zonde steeds verder in anti-goddelijken zin wordt uitgewerkt.

Het valsche koningschap, dat zich, door usurpatie, van het zuivere en oorspronkelijke koningschap, zooals het in God is, geëmancipeerd heeft, maar toch niet verder komen kan dan van het ware koningschap nu een caricatuur te geven, vinden we het eerst in Satan; maar hij heeft het reeds op den mensch in het paradijs geënt; en zoo is het, door de zonde, in de menschenwereld opgegroeid, en komt het nog tot steeds grooter bloei, totdat het in den mensch der zonde zijn zondige volkomenheid zal bereikt hebben.

Het valsche koningschap is van beneden. Het ontleent zijn recht aan zichzelf of aan het volk, en beschouwt dat als het hoogste en eenigste recht. Het oefent zijn macht niet naar de wet, want het verheft zich boven de wet, maar naar eigen wil en geweld. Het vindt zijn heerlijkheid niet in het dienen, maar in het louter heerschen. Het zoekt zichzelf en de zelfverheerlijking. De ongerechtige, die slechts zichzelf tot een wet is, verheft zich tot de tyrannie of dictatuur, waarin hij zelf vergoddelijkt wordt. Dan leven de menschen in vrees en onvrijheid; zij dienen als slaven en willooze werktuigen; zij zijn alle koninklijke heerlijkheid kwijt geworden; en van heel het koningschap is hier eigenlijk niets meer overgebleven. Men heeft zichzelf verteerd.

De Schrift spreekt hier van „de koningen der aarde"; of van „degenen, die geacht worden vorsten te zijn der volken"; of van „hun grooten"; en van den „Overste dezer wereld", en de „geweldhebbers der wereld".

Als Jezus dit valsche koningschap, het koningschap dezer wereld, maar had willen aannemen, dan hadden alle menschen en duivelen Hem wel willen dienen. In die verzoeking heeft men Hem van het begin van Zijn verschijnen geleid. Men heeft Hem in deze wereld willen trekken; zelfs met geweld, Joh. 6:15. Maar machtig en krachtig heeft Christus dit tot het einde afgeweerd. Zóó wilde Hij geen koning zijn, en heeft dit voor Pontius Pilatus nog nadrukkelijk uitgesproken: „Mijn koninkrijk is niet van deze wereld; indien Mijn koninkrijk van deze wereld ware, zoo zouden Mijn dienaren gestreden hebben, opdat Ik den Joden niet ware overgeleverd; maar nu is mijn koninkrijk niet van hier".

Pilatus hoorde van deze sterke en beargumenteerde ontkenning vreemd op. Hij kende geen ander koningschap dan het valsche koningschap van deze wereld, waarvan Jezus door de Joden ook beschuldigd was: „Deze verkeert het volk, en verbiedt den keizer schattingen te geven, zeggende, dat Hijzelf Christus de Koning is". Verwonderd vroeg hij: „zijt Gij dan toch een koning?"; waarop Jezus de goede belijdenis voor Pontius Pilatus betuigd heeft: „Gij zegt terecht, dat Ik een koning ben, doch dan niet in den valschen, maar in den waren en zuiveren zin van het koningschap; hiertoe ben Ik geboren, en hiertoe ben Ik in de wereld gekomen, opdat Ik der waarheid getuigenis geven zou".

Het ware koningschap is van boven. Het ontleent zijn recht aan God, den Koning der koningen en Heer der heeren en voert het koningschap als een ambt, door God gegeven. Dit koningschap is onafscheidelijk verbonden aan het priesterschap, dat dient. Het volk Gods is een priesterlijk koninkrijk of koninklijk priesterdom; koningen en priesters Gode en den Vader. Zoo heeft Christus het ware koningschap hersteld, toen Hij als de tweede Adam geboren en in de wereld gekomen was. Jezus Christus is vleesch geworden en verschenen, om dit zuivere koningschap weer voor ons te verwerven en te herstellen; en Hij is als Koning over de Zijnen gaan heerschen, om hen weer in dit ware koningschap te herstellen.

Dit ware koningschap is in Israëls geschiedenis afgeschaduwd van de verbondssluiting op den Sinaï af, waar God de wetten voor Zijn koninkrijk gaf. Het is getypeerd in Israëls echte theokratische koningen. Maar reeds de moeilen van het Richterentijdvak, het optreden van Israëls eerste koning Saul, die geen theokratisch koning wezen kon, en de ontrouw der latere koningen, toonden, hoe zwaar dit ware koningschap in de zondige wereld en menschheid te herstellen was. Dat kon pas vervuld worden door Jezus Christus, en al den arbeid Zijner ziel. En ook Hij heeft daarvoor moeten worstelen in veel verzoekingen. Men heeft dat telkens zoeken te verderven. Men heeft Hem willen drijven en dwingen in het valsche koningschap. Maar Hij heeft overwonnen door vast te houden aan het ware koningschap; door der waarheid getuigenis te geven; door te dienen tot het einde; door steeds boven alles Gods wil te doen, in volstrekte gehoorzaamheid. Zoo heeft Hij het ware koningschap voor ons verworven, en dat ontvangen toen Hem gegeven is alle macht in hemel en op aarde. Toen is Hij als koning ten hemel gevaren, en heeft, als onze Middelaar, plaats genomen ter rechterhand Gods. Daar is Hij thans reeds Koning, door Wien de Vader weer alle dingen regeert, totdat Hij Zijn Koningschap aan al de Zijnen zal meegedeeld hebben; en zij met Hem koningen en priesters zullen zijn tot in der eeuwigheid in het eenige en waarachtige, zuivere en heerlijke koningschap.

Het ware koningschap wordt voor den zondaar weer verworven, — het leven van Jezus leert ons dat —, niet door heerschen en macht oefenen, maar door dienst en lijden. Wij moeten allen weer leeren dienen, en de minste zijn. Daartoe regeert Christus ons in Zijn Koninkrijk door Zijn Geest en Woord. En als wij, in een leven van lijden en nederigheid, het dienen weer geleerd zullen hebben, dàn kan ons, in de opstanding, het koningschap weer ten volle toevertrouwd worden; dàn zullen we weer koningen en priesters zijn. Wij gaan met dit alles achter Jezus aan, die in de dagen Zijns vleesches, gebeden en smeekingen tot Dengene, die Hem uit den dood kon verlossen, met sterke roeping en tranen geofferd hebbende, en verhoord zijnde uit de vreeze, hoewel Hij de Zoon was, nochtans gehoorzaamheid geleerd heeft uit hetgeen Hij heeft geleden; en.... geheiligd zijnde, is Hij allen, die Hem gehoorzaam zijn, een oorzaak der eeuwige zaligheid geworden.

Zoo was hierin het lijden van Christus niet slechts, dat Hij van het valsche koningschap belicht werd, (en feller en valscher beschuldiging was wel niet mogelijk), maar ook, dat Hij, door te dienen tot het uiterste naar den wil van God, zonder dat Zijn dienaren voor Hem streden, het ware koningschap volbracht en verwierf, dóór lijden, voor al de Zijnen.

E. V. A. R.

KERKELIJK LEVEN

Reisindrukken. (V.)

Gemengd nieuws.

Terwijl gij allen, goede lieden, reeds heimelijk de avondbezigheden van Woensdag 8 Maart in den zin hebt, zin of geen zin, is deze uw dienaar nauwelijks ontwaakt. Hij bevindt zich n.l.in den Rainbow Canyon, zit dus, gelijk u onmiddellijk begrijpt, midden in de Rocky Mountains, en is op weg naar Californië, waar, behalve een broer van een „Reformatie"-medewerker, ook eenige dominees, zoowel van Chr. Geref., of Geref., als van Prot. Geref. (d.w.z. volgens prof. dr V. Hepp: „schismatieke", oftewel Hoeksema-)zijde hem verwachten, teneinde enkele gallons benzine voor hem te laten verdwijnen in de overigens zoo smettelooze lucht. Sedert gistermorgen gaat onze trein àl maar door het Rotsgebergte heen; toen ben ik n.l. vrij vroeg uit Denver vertrokken. De reis begon zeer paradoxaal: tot aan Sioux Center (laatste, zeer krachtige centrum van hollanders, waar ik van Donderdag tot en met Vrijdag der daarop volgende week 15 maal sprak, zóóveel nederlanders, waar ik zóó maar „De Wachter" en „De Reformatie" van eenige weken cadeau krijgen kon), tot aan Sioux Center dus had ik twee jassen bij me: één zeer stevige, die bepaald mijn na een speech oververhitte en veege lijf temidden van sneeuw en ijs ettelijke malen beschermd heeft, èn een lichte, zoo voor Californië, waar 't nu al zomersch moet zijn. Maar in de auto van ds Brunsting, die me dadelijk na speech-nummer-vijftien 's nachts van Sioux Center over zóóveel mijl naar Omaha gebracht heeft (voor den nachttrein naar Denver) heb ik nu juist die lichte jas laten liggen: dat was de tweede maal..., zooals ik ook al een paar „rubbers" (oftewel overschoenen à la De Genestet), die vóór Denver onmisbaar zijn, krachtens mijn aan dit artikel ongewoon-zijn heb laten liggen bij een neder-